VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

ARI KAKKINEN/LEHTIKUVA

Fredin klassikossa isokin mies herkistyy.

Miehekkäästi ja tunteella

”Avaa sydämesi mulle,
tahdon pelkkää hyvää sulle.
Mitään piilottaa et sä saa,
jotain peität sisimpään.”

Avaa sydämesi mulle on Fredin (1942–) eli **Matti Siitosen** kappale vuodelta 1974. Fredi osallistui sävellyksellään vuoden Syksyn sävel -laulukilpailuun. Voiton kisassa vei **Jussi Raittisen** Metsämökin tonttu, Fredin kappale jäi toiseksi. Tämä ei estänyt Fredin sävellyksen kaupallista menestystä.

Avaa sydämesi mulle kohosi listojen kärkeen, ja samannimistä pitkäsoittoa myytiin platinalevyyn oikeuttavat yli 50 000 kappaletta. Albumi pysytteli listaykkösenä peräti yhdeksän viikkoa.

Onnekkaita sattumia

Fredi oli säveltänyt Syksyn Säveltä varten alun perin kaksi laulua, joista kisaan valittiin Avaa sydämesi mulle. Poljennoltaan lähes virsimäisen kappaleen sovitti kevyen musiikin monitoimimies **Nacke Johansson**.

Sanat sävelmään laati Fredin ikätoveri **Vexi Salmi** (1942–), joka teki tekstin nuotteihin kuulematta lainkaan demonauhaa. Tästä syystä Fredin kaavailemat säkeistöt ja kertosäkeet vaihtoivat paikkaa niin, että laulu alkaa kertosäkeistöllä. Ratkaisu osoittautui toimivaksi.

Tunnistettava tenoriääni

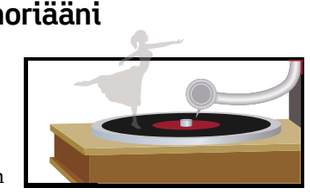

”Kerro kaikki,
tahdon sua ymmärtää.
Tahdon jotakin kestävää.”

Laulussa päähenkilö pyytää kumppaniaan avautumaan ja ilmaisemaan tunteitaan. Tekstinikkari Vexi Salmi kyseenalaisti samalla vanhan käsityksen, ettei suomalainen mies puhu eikä pussaa.

Fredin herkkää tulkintaa korosti artistin kirkas tenoriääni, josta muodostui myöhemmin hänen tavaramerkkinsä.

Avaa sydämesi mulle on kuultu myös muiden artistien esittämänä. Laulun ovat levyttäneet muun muassa **Eila Pienimäki** ja **Aarno Raninen** hammond-versiona.

Kivikasvojen matkassa

Kerrotaan, että taiteilijanimi Fredi syntyi, kun olemukseltaan raamikasta laulajaa verrattiin Kiviset ja Soraset -piirrossarjan Retu Kiviseen eli Fred Flintstoneen.

Fredi tuli myöhemmin tunnetuksi myös Kivikasvot-kvartetista, jonka tv-viihdesarja keräsi 1970-luvulla hurjia katsojamääriä.

Fredi on säveltänyt kappaleita muillekin artisteille, esimerkkinä **Katri Helenan** Katso sineen taivaan vuodelta 1979. Fredin viimeksi tekemä studiolevy Soittaja ilmestyi vuonna 2007.

Matti Siitosen puoliso on Helsingin entinen kaupunginjohtaja, ylipormestari **Eva-Riitta Siitonen**. Tytär **Hanna-Riikka Siitonen** taas muistetaan Taikapeili-duon jäsenenä.

RIKU-MATTI AKKANEN

KANSAN SUUSTA

Isän kädestä

Sellainenkin sana äidinkielessämme on kuin isänmaa. Kieli siirtyy äidiltä lapselle, maa isältä lapselle, usein pojalle.

Siirtyy isältä pojalle muutakin. Mitä isä edeltä, sitä poika perässä, todettiin Uskelassa. Uudellakirkolla sanottiin, että ”isän ammatti pojalle, sian kärsä porsahalle”.

Menneiden aikojen isällinen rakkaus saattoi merkitä sitä, että mikäli lapset eivät totelleet, he saivat isän kädestä. Kurituskulttuuri on onneksi muuttunut isiemme lapsuudesta.

Vaikka pojasta polvi paranee, myös huonot tavat siirtyvät. Jos isä juo hevosen, niin poika juo rattaat, tiedettiin Iisalmessa. Mutta Jämsässä sanottiin, ettei siinä isä häviä, jos poika häviää.

Pelloilla ja metsissä pitkää päivää painaneet isät olivat usein lapsilleen etäisiä. Intialaisen sanonnan mukaan isästä tulee äidin kuoltua setä.

Tähän viittaavat monet kansansadut, joissa lempeä ja hyvä äiti kuolee. Sitten taloon tulee äitipuoli, joka on häijy lapsille. Satujen isät jäävät yleensä taka-alalle eikä heitä nähdä pitämässä lastensa puolta.

Entisaikaan isän ja isännän tehtävät nivoutuivat toisiinsa. Perheenpää isännöi oman perheen lisäksi palvelusväkeä.

Isännän vastuulle kuuluivat talli ja riihi, emännälle aitta. Isännät ohjasivat asioita kukin tyylillään. Näin Viitasaarella: rengit metsässä, piiat pihassa, isäntä sängyssä selällään.

TOPI LINJAMA

Nykyisin juhlapaikaksi vuokrattavaa Häkkilän tilaa on asutettu vuodesta 1767. Moni tuntee sen Selänpään kievarin nimisenä.

Vanhalta emännältä pitää kysyä lupa ennen sisälle astumista. Kievarin seinät ovat nähneet monenlaista kulkijaa radan rakentajista kauppamiehiin.

Päärakennuksen pienempää tupaa on sisustettu muun muassa Häkkisten huutokauppalöydöillä. Nykyinen omistaja Marianne Häkkinen haaveilee uunin palauttamisesta.

Hätkähdyksiä pimeässä

Sopivampaa ympäristöä tai tekijäjoukkoa olisi vaikea kuvitella menneiden aikojen synkimpien salojen esittämiseen kuin Häkkilän perinnetila ja sen loistava perheteatteri.

MIKKO MAKKONEN

Terho Häkkisen esittämä Alapertti on satuttanut silmänsä, mutta siitä huolimatta hän on tarkkasilmäinen havainnoitsija. Myrskylyhtyjen valossa nähdään tällä kertaa ihmeitä ja kuullaan kummia.

PIEKSÄMÄKI (MT)
Tähtitaivas ja täydellinen pimeys. Rankkasade väistyy sopivasti juuri ennen Hämärähetken tarinoiden alkua. Jännitys Häkkilän portilla tiivistyy, kun yksi on jo kuulevinaan parkaisun talon suunnasta.

Pian yllätyksellinen aikamatka ”ikkuisen kulkijan, ajomies Alapertin” seurassa alkaa. Tarinan kertojana **Terho Häkkinen** suorastaan imaisee kuulijansa äkkipikaisen Eetun, traagisen Annan, kivimies Urhon, kipakan Mari-emännän ja muutaman muun tilalla eläneen persoonan kohtaloihin.

Kyseessä on vaellusmonologi ilman turhan teatraalisuuden painolastia.

Jokainen pysähdys, havainto ja tapahtuma tuntuu olevan niin aidosti kytköksissä talon yli parisataa vuotta jatkuneisiin vaiheisiin, että kertomuksiin alkaa uskoa oitis.

Kunpa tällaista kerrontametodia käytettäisiin koulun historiantunneilla. Kyllä jäisivät historian käänteet mieliin.

Synkkiä nurkkia

Hämärähetken tarinat on suunnattu yli 12-vuotiaille. Se on sopiva ikäraja tapahtuman dramaattiselle ajankohdalle iltapimeällä kello 20. Toki tarinoissa voidaan näin paisutella roisimpia sattumuksia ja käyttää ajomiehen suuhun luontuvaa ronskia kieltä.

Onnitella saa Häkkisten esiintyjäkolmikon Terhon, **Mariannen** ja **Ollin** lisäksi pieksämäkeläistä käsikirjoittaja-ohjaajaa **Juhani Joensuuta** siitä, että moni tämänkertaisesta yleisöstä poistui toistellen sanoja ”sehän loppui ihan kesken”.

Tavallisempaa on, että teattereissa voihkitaan pitkäveteisiä venytyksiä.

Häkkilän haamuseikkailussa ei todellakaan ennätä pitkästyä, sen verran riittää synkkiä nurkkia, kolinoita ja ihmeellisiä katoamistemppuja tunnin kokonaisuuteen.

Jyhkeä kivinavetta ja valtaisa päärakennus ruokakellareineen ovat jo paikkoina otollisia pienille pelon väristyksille. Tiloja hyödynnetään erinomaisesti niin, että tarina etenee siirtymien myötä.

Lupa oivaltaa

Parasta on juuri se, ettei juttuja pitkitetä. Jätetään yleisölle oivaltamisen mahdollisuus huumoria unohtamatta.

Pieniä viitteitä saadaan siitä, että Hämärähetken tarinat voisivat hyvässä lykyssä saada jatkoa. Jotakin aitan kätköistä jää varmasti vielä paljastumatta.

Toivottavasti Häkkilän tilan teatteri tuottaa lisää tällaisia elämyksiä, koska kykyä ja taitoa yhteen hiileen puhaltavalla porukalla selvästi on. Yksi televisioilta kannattaa jokaisen vaihtaa ainutkertaiseen ulkoilun ja historian yhdistelmään.

LIISA YLI-KETOLA

Juhani Joensuun ohjaama Hämärähetken tarinoita esitetään vielä sunnuntaina 9.11. kello 20 Häkkilän tilalla. Lisäesityksiä saatavana tilauksesta.

#Ällikällä lyötynä tilalliseksi

PIEKSÄMÄKI (MT)
Häkkilän historiallinen kievaritila siirtyi tämän vuoden alussa 24-vuotiaan **Marianne Häkkisen** omistukseen.

”Olinhan minä ihan ällikällä lyöty, kun talo pihapiireineen kymmenen vuotta sitten tuli meidän perheelle. Olin ihastellut paikkaa pikkutytöstä saakka. Vanhassa valokuvassa istun kinkereillä isossa tuvassa. Eipä silloin arvattu, että siinä istuu talon tuleva emäntä”, Marianne Häkkinen hymyilee tyytyväisenä.

Hän on lukion jälkeen käynyt intin, metsätalousyrittäjäkoulun ja maatalousyrittäjäkurssin.

”Kyllä minulla moottorisaha pysyy näpeissä”, metsätilallinen vakuuttaa.

Samassa omistajanvaihdosrytäkässä Mariannen pikkuveli **Olli Häkkinen**, 22, hankki vanhempiensa **Terhon** ja **Anitan** tähän saakka viljelemän lypsykarjatilan omistukseensa. Siellä, Häkkilän matkailutilan naapurissa, tehdään parhaillaan lantalaremonttia yli 30 lypsävälle lehmälle.

Tytär Marianne ja isä Terho Häkkinen kunnostamassaan juhlanavetassa juuri ennen illan näytöksen maskeeraukseen menoa.

Perhekunnalla on myös viisi lammasta ja kaksi hevosta.

Kun jouten olo ei sovi...

”Osataanhan myö luopua, sanoin Anitalle, kun nuorilla kerran oli intoa jatkaa maaseutuyrittämistä”, 50-vuotias Terho Häkkinen kertoo.

”Eikä minulla koskaan ole ollut yhtä kiireistä vuotta kuin tämä.”

Vaikka omistajuus jäi taakse, työt jatkuvat muutama vuosi sitten maksan siirrännäisen saaneen Terhon elämässä. Töitä tehdään porukalla yhteistuumin siellä, missä tekijää kulloinkin eniten tarvitaan.

”Ei minulle sovi jouten olo”, Terho tokaisee ja lähtee valmistautumaan illan Hämärähetken tarinoihin.

Kaikilla perheenjäsenillä on roolinsa esityksessä, äiti Anita keskittyy puvustukseen ja maskeeraukseen.

Juhlatilana palvelevan kivinavetan ensi kesän varauskalenteri täyttyy jo kovaa vauhtia. Erilaisia ohjelmapalveluita ja tapahtumia perhe keksii koko ajan lisää, jotta väkeä saadaan Häkkilään.

”Aina on ollut mielessä, että jotain kummitusjuttua pitäisi toteuttaa. Nyt ajoitus sopi omistajanvaihdoksen kanssa yksiin, ja tästä saatiin virallinen ohjelmapalvelu”, idean isä Terho Häkkinen kertoo.

LIISA YLI-KETOLA